

FÜGGETLEN UJSÁG

POLITIKAI, GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
A „MAGYAR GAZDASZÖVETSÉG“ KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA.

MEGJELEN MINDEN VASARNAP.

Egészévre 2 Gr 60 kr.
Félévre 1 „ 30 „
Negyedévre 70 „
Egyes szám ára 6 krajczár.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos

ZSITVAY NÁNDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

IX. ker., Güllei-ut 25. szám. (Köztelék).

Özv. Edelsheim-Gyulai Lipót báróné — Lobkowitz Rudolf herceg.

Az utóbbi pár hónap óta napirenden vannak a főrangú házasságok hírei. Elsőbben Ferencz Ferdinánd trónörökösünknek Chotek Zsófia grófnővel való házasságáról jöttek hírek, majd Stefánia özvegy trónörököső eljegyzési híre keltett feltűnést. A leg-

mint tudvalevő, az özvegy báróné tetőtől talpig magyar uri asszonynya vált a boldogult báró oldalán. Résztvett állandóan a jótékony nőegyesületekben, a Fröbel-nőegyletnek választmányi tagja, az inséges bazárok, vásárok állandó szereplője már

EDELSHEIM-GYULAY BARÓNÉ.

LOBKOWITZ RUDOLF HERCEG.

ujabb eljegyzési hír szinte érdekes, arról van szó, hogy Lobkowitz Rudolf budapesti hadtestparancsnok eljegyezte a pár évvel ezelőtt elhunyt Edelsheim-Gyulai Lipót báró özvegyét, Kronau Friderikát.

Annál is érdekesebb ez az eljegyzési hír, mert

nehány évtized óta s középpontja volt mindig a pesti főrangú társaságnak.

Lobkowitz Rudolf herceget régi nemes vonzalommal viseltetett az egykori ünnepezt művésznő, Kronau Friderika iránt s most régi ábrándja válik valóra a vitéz, bátor katonának.

A hét története.

(A kormány pénzügyi meghatalmazást kapott. — A kvótatárgyalások ismét megkezdődtek. — A képviselőház munkarendje. — Munkálkodás a népért. — Fejedelmi házasságok. — Angol-bur háború.)

Mult héten a képviselőház ismét tartott üléseket, de nem végzett mást, mint felhatalmazást adott a kormánynak arra, hogy addig is sáfárkodhassék az ország vagyonában, míg a jövő évi állami költségvetést törvénybe iktatják. E felhatalmazás folytán a kormány nem kénytelen a költségvetést még ebben az évben letárgyalatni, a mit máskülönben meg kellett volna tennie. Az év másfél hónapja alatt olyan kérdésekkel foglalkoztathatja az országgyűlést, a melyek mulasztást nem tűrnek.

Igy mindenek előtt a kvóta ügyét fogják megállapítani, tudniillik azt, hogy a monarchia közös költségeit milyen arányban fizessük mi s milyenben Ausztria. A magyar kvótabizottság már Bécsbe utazott s a tárgyalást megkezdte. Innen visszatérve, jelentést tesz a kormánynak eljárása eredményéről, ez pedig az országgyűlés előtt számol be arról, hogy milyen kvótában állapodtak meg. Ha most sem tudnánk egymás között megegyezni, akkor Ö Felsége döntene. Erre azonban nem igen kerül a sor, mert olyan változások előreláthatólag nem fognak történni a kvótában, a melyek nagyobb elégedetlenséget szülnének. A kvótaemelésről fázik az osztrák is, a magyar is. Alig képzelhető másként a békés megoldás módja, mintha a régiben maradunk. Hiszszük, hogy így is lesz.

Míg Bécsben a hozzájárulási arány fölött egyezkednek, országgyűlésünk két fontos törvényjavaslattal fog foglalkozni. Egyike ezeknek az a munkástörvény, melyet legközelebb ismertettünk. A másik törvényjavaslat arról fog szólni, hogy a jövő évben népszámlálást tartsanak. Ez a jövő heti munkarend.

A politikai újdonságokat ezekben ki is merítettük. De a politikai viharok helyett örömmel mutathatunk rá a szép és békés munkálkodás jeleire. A földmivelés- és kereskedelemügyi miniszterek mostanában megjelent költségvetéseiből látjuk, hogy a köznép sorsával most már komolyan foglalkozni kezdenek. Így Darányi ország-szerzte gazdasági előadásokat tartat, hogy a nép szak-tudását emelje, nagy áldozatokkal segíti a kisgazdákat az állattenyésztés terén, istápolja a szövetkezeteket, nagy mozgalmat tervez oly czéllal, hogy a szorgalmas munkás embereket telepítések által földhöz és vagyonkához juttassa, nem is említvén azt, hogy a legutolsó munkás sorsáról is törvény-nyel gondoskodott. A kereskedelmi miniszter pedig a kisiparosok ügyét tette a magáévá, a mennyiben az ipartörvényeket, a segítő pénztá-rakat, ipari szövetkezeteket a követelményeknek

megfelelően módosítani s fejleszteni törekszik, az ipari munkások baleset elleni biztosításának kérdését pedig törvényesen szándékozik megoldani. A nép évtizedek óta elhanyagolt kérdéseivel tehát végre törődni kezdenek. Örvedetes jele ez a változott időknak. Véget ér talán ezzel egyszer s mindenkorra az a mostoha korszak, a mikor minden előnyt a hatalom fényében sülkérző kiváltságosak élveztek s e helyett mindinkább áthatja közéletünket az az emberséges felfogás, hogy a gyengékről és gyámoltalanokról való gondoskodás a legelső és legnagyobb kötelesség.

Sokat beszélnek szerre a trónörökös meg az özvegy trónörökös nő nászáról a nélkül, hogy még ma is bizonyosat tudnánk. Már-már befejezett dolognak hittük Stefániának Lónyay gróffal tervezett házasságát, de akkor jöttek a hivatalos czáfolatok, melyek szerint a trónörökös nő Erzsébet főhercegnőre, leányára való tekintetből állítólag lemondott volna erről a frigyről. Még erősebben czáfolgatják azt, hogy a trónörökös csakugyan feleségül akarná venni Chotek grófnőt. Valószínű azonban, hogy a sok czáfolat fölött végre is a szerelem marad a győztes. A mit kívánunk is, mert csakugyan örülne a lelkünk, látva azt, hogy a belénk oltott emberi érzéseknek nem csak mi szegény polgárok vagyunk rabjai, hanem azok uralkodnak még az uralkodók fölött is.

A transzváli háború lefolyását nagy érdeklődéssel nézi egész Európa, de az angolok legutolsó veresége óta nagyobb összeütközésre még nem került sor. A helyzet most az, hogy White angol tábornok vert seregével Ladysmith nevű várost tartja megszállva s a burok kegyetlenül szorongatják. A kisegítő csapat siet felmentésére, azonban e hó 15-ike előtt aligha érhet partot, addig pedig a burok alaposan elbánhatnak a körülvevő angol csapatokkal. Félnék is az angolok ugyancsak, hogy elfogják White-t egész táborával együtt, evvel a haditénnyel pedig a bur nemesak beláthatatlan előnyöket vivna ki, de a büszke angol fegyveren is újabb s kiköszörülhetlen csorbát ejtene. A jövőhéten körülbelül eldől, hogy a szabadság istene pártjába veszi-e ügyét a vitéz kis transzváli köztársaságnak.

Országgyűlés.

A jövő évi állami költségvetés tárgyalásával ismét elkésett a képviselőház s bizonyos, hogy azzal már ennek az évnek a végéig el nem készül. Miután a kormány előre látja, hogy e rövid idő alatt költségvetését le nem tárgyalhatják, mert más, fontos ügyeket is el kell még intézni, külön felhatalmazást kér arra, hogy addig is gazdálkodhassék az állam kasszájából, a mig a költségvetést annak rendje s módja

szerint megszavazhatják. Ezt a felhatalmazást a jövő év első három hónapjára kéri a kormány; ha megkapja a felhatalmazást, a melyet parlamenti kifejezéssel indemnitásnak neveznek, akkor joga van a jövő év első negyedében megszavazott költségvetés nélkül is kormányozni, nem kell tehát sürgetnie a költségvetés letárgyalását, hanem előzőleg más fontos és halasztást nem tűrő ügyeket intézethet el az országgyűléssel.

A felhatalmazási vita e hó 6-án kezdődött. A mennyiben az ilyen felhatalmazást bizalmi szempontból szokták megítélni, az ellenzéki képviselők ebben a vitában bőven kifejtették, mért nem viseltetnek bizalommal a kormány iránt és e közben bírálat tárgyává tették a kormányzat egész működését. Az összes ellenzéki pártok vezetői sorompóba léptek és bár általában véve még mindég nem voltak megelégedve a politikai életben beállott változásokkal, annyit mégis beismertek, hogy javulás történt és Széll Kálmán előtt lobogót hajtottak.

Kossuth Ferencz bizalmi kérdésnek tekinti az indemnítást. A függetlenségi párt 32 éve küzd elvei diadalra jutásáért s küzdeni fog továbbra, míg siker nem koronázza fáradozását. A függetlenségi elvek szempontjából nem viseltetik bizalommal a kormány iránt, de nemcsak e szempontból, hanem azért is, mivel látja, hogy a nemzet jogait a kormány a 67-es alapon nem védi meg. A kiegyezésről is megemlékezik. Az osztrák állapotok nem biztosítják a kölcsönösséget. Fel kell tehát állítani az önálló vámterületet. Felhozza a Hentziügyet, a közös hadügyminiszter legutóbbi rendeletét s megbotránkozásának ad kifejezést, hogy Magyarországon ilyesmi megtörténhetik.

Határozati javaslatot nyújt be, a mely szerint a képviselőház nem szavazza meg az indemnítást a kormánynak, mert nem viseltetik iránta bizalommal.

Mócsy Antal a néppárt álláspontját fejt ki. Hangsúlyozza az adókules igazságosabb megállapítását. Megemlékszik a választási fuvardijáról, a melyeket a korteskedés legjobb eszközének mond. A községenkint való szavazás behozatalát sürgeti. Ez ellen a kormánynak nem lehet kifogása, ha tiszta választásokat akar. A kormány iránt bizalommal van ugyan a néppárt, de az indemnítást nem szavazza meg, mert a néppárt az ország keresztény jellegét meg akarja óvni.

Komjáthy Béla kifejti a kormány iránti bizalmatlanságának okait. Az indemnítást nem fogadja el s határozati javaslatot nyújt be elfogadás végett.

Ugron Gábor: A kormányzásban beállott változás olyan, mint mikor az ügyes vendéglős a régi kappanpeesenyét úgy találta fel, hogy egy fázánfejet tett rá s szárnyai alá a fázán máját és zuzáját dugta. A kormány maradt a régi, de a kormányzás módszere változott. A nemzet tétlen, életunt, tehetetlen. Mi okozta ezt? Az osztrák népek rokonszenve eltűnt. Ma az osztrák népek minket okolnak min-

denért, mert a szabadsághoz hűtlenné lettünk. A german tőke ma ur felettünk. Bach s Schmerling hivatalnokseregénél jobban uralkodik rajtunk. A czél az, hogy az országot politikailag elszigeteljék, hogy a maga tétlenségében tehetetlenné váljék s hagyja magát kormányozni. Az országot a 67-es alap fentartásáért korrumpálták. Igaz, hogy az új kormányelnökkel friss hó esett a sáros utra, de a ki bizalommal lép a hóra, besüped a sárba. Á monda szerint vad harczosok, a kik vérszomjas kegyetlenségekkel folytatták a háborút, betörték a templomba, s ott feldúlták és szétrombolták az oltárt, s az egész Istenházát. A nemtő megátkozta a harczosokat, hogy galambokká változzanak. A miniszterelnök ur nem látja a háta mögött való galambokat. Az indemnítást a kormánynak nem szavazza meg.

Széll Kálmán kormányelnök: Oly súlyos és erős támadást intéztek ellene, hogy az idő előrehaladottsága mellett is rögtön válaszol s talán hosszabban is fog szólni. Ugron az ország állapotáról tükröt tartott eléje, de az a tükrözött vonásokat mutat s nem ment a tulzástól. Lugot öntött végig Ugron az országuton, a melyen megmarta minden intézményünket. Nem helyes mindent dicsérni, de nem szabad mindent kárhozatni. Meg akarja kísérlni, hogy megmutassa némely részben az ország igaz állapotát. A 67-es törvény egy háromszázados küzdelem befejezője volt, a melyet átadtak a nemzetnek, hogy kifejleszsze államiságát. Megváltozott minden, megváltozott sok Európában, a világ rendjében s ezzel szemben a magyar államiság erősítése az ő politikája. A négyéves küzdelem, viszály odaát Ausztriában fölforgatott mindent, de éppen ebben a zavarban akarnak rendet teremteni. Szabadságszeretetét és törvénytiszteletét nem vonhatják joggal kétségbe, mert ha ennek híjával volna, bizony sok másképp történt volna Ausztriában. A tükrözött sugára Ugronnak az az állítása, hogy gyűlölnék összes nemzetiségeink. Hát bizony lehet, hogy az országnak nem minden fia érez úgy, ahogy kellene, de a magyar állam egységét veszedelem nem fenyegeti. Nem engedne meg semmi oly mozgolódást, a mely az ellen irányulna. És történik a magyar nemzet megerősítésére egyéb is. A valuta reformja nem szunnyad, hanem halad, aminek meg van az a hatása, hogy csak egyet emlitsen: mindenki kap öt százalékra pénzt, ha megvan a kellő biztosítéka. Ebben nem függünk Bécestől. Azt ne vesse szemünkre Ugron, hogy az ország a nyugot nagy nemzeteihez csatlakozott, csatlakozott a németekhez is. Szent István nyugotra fordult a kereszténységért. Köszöni Ugronnak, hogy elismerte szeretetre méltó modorát, hogy elismerte törekvését, amelylyel mindenkinek igazságot igyekszik szolgáltatni. Hátha sikerül neki mindenkinek baját igazsággal elintéznie, akkor jó darabon vitte előre Magyarország ügyét. De nem állithatta joggal Ugron, hogy tisztviselői nem hódolnak a szóló politikájának. Megköveteli,

hogy hódoljanak, s végre ezt a követelését vasszigorussal hajtja végre. Aki nem hajtja végre, majd gondoskodik eltávolításáról.

A szóló azután rátért a Kossuth Ferencz beszédére. Nem ismeri el azt a vádat, hogy a kormány csak papíron tartja fenn a 67-iki törvényeket. Ha nem a 67-iki alapon intézkedett volna a kormány, hát milyen alapon? A magyar parlament szabadon cselekszik. Tiltakozik az ellen is, hogy a magyar államférfiakra valahonnan ráparancsolhatnak. A szólóra senki sem parancsolt rája, mert a mit tett, azt harmincz év óta vallja. A kvóta dolgában nem nyilatkozhatik most, mert a törvény tiltja. Kéri a Házat, fogadja el a javaslatot.

A november 7-iki ülésen **Barta** Ödön szólalt fel elsőnek a meghatalmazás ellen, aki azért támadja a miniszterelnököt, mert az a kvótáról nem nyilatkozott.

Szell Kálmán rögtön felelt és bebizonyította, hogy azt csak előrelátásból tette, hogy az adott viszonyok között a kvótáról nem nyilatkozott a parlamentben. Helyes volna-e, — ugymond — ha én most azt mondanám, hogy miként és mily számokban vélem helyesen megoldandónak a kvóta kérdését? Helyes volna-e az akkor, amikor a törvény kifejezése szerint alku útján történik a megállapodás? Nem volna-e az, amit mint maximumot mondanék, nem volna-e az a minimum, amit odaát követelnének? Tőlem származik az a gondolat és daczára annak, hogy eleinte nehézségekkel találkozott ennek keresztülvitele, igenis tőlem származik az a megoldás, hogy a kvótabizottságok most üljenek össze. Azért, hogy a kvótabizottság jelentésének befejezése után a Háznak elég ideje legyen a kvóta-kérdéssel foglalkozni. Az is tőlem származik, hogy a delegáció nem most jön össze, hanem november legvégén, hogy a képviselőház, még mielőtt a delegáció ülésezése szétmenne, kellő időben rendelkezék, hogy a kvóta kérdésében a kvótabizottság jelentésének előterjesztése után vitatkozzék, tanácskozzék, határozzon ugy, amint akarja. Tehát a törvényt nemcsak betűjében tartom meg, de szellemében járok is el.

Ezeket voltam bátor a tisztelt Ház figyelmébe ajánlani s ezzel talán a képviselő urat meggyőzni, hogy a hallgatást akkor gyakorolom, mikor kell, mikor pedig kötelességem nem hallgatni, akkor megmondok mindent, amit meg lehet mondani.

Ezután a törvényjavaslatot általánosságban és változtatás nélkül részleteiben is elfogadta a tulajdonképpeni többség. A kormánynak tehát megadták a felhatalmazást arra, hogy adót szedjen s fizetéseket eszközöljön az állampénztárból jövő évi április hóig, a mikorára a költségvetést könnyű szerrel letárgyalhatják.

A postások felsegélyezése.

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter ismét tanubizonyságát adta emberbaráti érzelmeinek. Azoknak a postai és távirdai alkalmazottaknak felsegélyezésére siet 40.000 forint évi dotációval, kik arra legjobban rá vannak szorulva. Ezek a díjnokok és a csekély javadalmazásu alkalmazottak. Ezek érdekében Hegedüs Sándor miniszter rendeletet intézett a posta- és távirda-igazgatóságokhoz, melyet alább ismertetünk.

Az 1899. évi költségvetési törvényben nyert felhatalmazás alapján a posta-, távirda és távbeszélőhöz kezelési szolgálatra beosztott kezelési személyzetet munkajutalékban kívánom részesíteni.

A folyó évben rendelkezésemre álló hiteladomány korlátolt voltánál fogva azonban ezuttal nem vagyok abban a helyzetben, hogy az intézet kezelési személyzetéhez tartozó valamennyi alkalmazottnak jutalékot adjak; így ez évben csakis a szoroson vett kezelési szolgálathoz beosztott, leggyengébben javadalmazott s a leginkább rászoruló alkalmazottakat részesíthetem e kedvezményben.

Munkajutalékot kapnak:

1. a rapidijasok (az ideiglenesen alkalmazottakat beleértve, de a gyakornokjelöltek és segédtisztjelöltek kivételével);

2. a posta- és távirda- és távbeszélő-kezelők;

3. a posta- és távirdasegédtsztek;

még pedig havonként:

a) 4 frtot a levélposta-feladás, továbbítás és leadásnál, a csomagfelvételnél, továbbításnál és leadásnál, távirat fel- és leadásnál, valamint a távbeszélőnél.

b) 5 frtot a pénzeslevelek és értéküldemények felvétele, továbbítása (pénzrovatolás) és leadásánál.

c) 6 frtot a postautalvány és postatakarékpénztári be- és kifizetésnél.

A munkajutalékot visszahatólag folyó év január 1-től kezdve engedélyezem.

Az igazgatóságok az egyes hivataloknál ezen idő alatt tényleg fennállott szolgálati beosztás alapján a munkajutalékra jogosult alkalmazottakat megillető munkajutalékot szabják ki, de ebből egyúttal vonják le azon már kifizetett távirda részjutalékot, melynek felszámítása a távirda-gépszolgálatnak más szolgálati ággal egyesítése folytán a fentebbiek értelmében nincs megengedve és csak ezen részjutalék levonása után fennmaradó összeget fizessék ki az igényjogosultaknak.

Megkívánom az igazgatóságoktól, hogy a munkajutalék kiszabásánál járjanak el a legnagyobb lelkiismeretességgel és körültekintéssel; figyelmeztessék és a felügyelet gyakorlására hivatott biztosokkal ellenőriztessék a hivatalokat, mert az e részben észlelt visszaélések a hivatalvezetőre nézve fegyelmi vétséget képeznek.

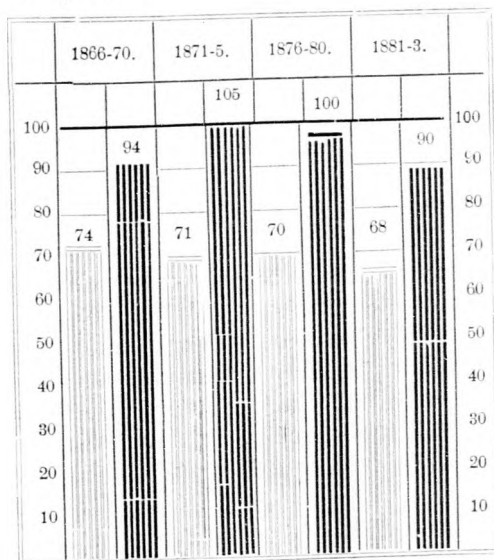
Községi segélyalapok.

Az új munkástörvény értelmében minden községben munkássegélyalapot kell szervezni, a melynek az a rendeltetése, hogy abból az önhibáján kívül megszorult gazdasági munkás a visszafizetés kötelezettségével, de mindig kamatmentesen, segélyt nyerhessen. Mivel a szegény napszámos emberre nagy jelentősége van ennek az intézménynek a melynek révén ő télviz idején, a mikor keresete nincsen, minden kamat, kezes, váltó nélkül kenyérre valót kaphat, méltán nagy súlyt kell helyezni arra, hogy a munkástörvénynek ez a rendelkezése mindenütt mielőbb megvalósíttassék. Eddig már 25 törvényhatóságban alakultak meg e községi segélyalapok, melyek támogatására a földmívelésügyi miniszter százezer koronát utalványozott.

A nép élete.

Két táblát mutatunk be alább, a melyek azt hiszük itt-ott fel fogják kelteni az érdeklődést. Az első angol adatok szerint mutatja, mennyivel kevesebb ember halt meg az 1866—83. években azok közül, a kik szeszes italokat nem ittak, mint azok közül, a kik ezek barátai. A második az egyes foglalkozási ágakban uralkodó halálozási viszonyokat tünteti föl.

Az elsőnek magyarázatául elő kell adnunk a következőket. Az adatokat biztosító társaság gyűjtötte össze, a melynél pénzkérdés az, hogy a halandóság tekintetében tisztán lásson. Ez adatok szerint 1866—70-ben száz várt haláleset helyett a bornemisszáknál csak 74, az általános, tehát alkoholt is fogyasztók osztályában 94 eset fordult elő. 1871—75-ben amott 71, itt 105; 1876—80-ban 70 és 100; 1881—83-ban 68 és 90. Azok tehát, kik az italt nem kedvelik, az adatok szerint hosszabb ideig élnek.

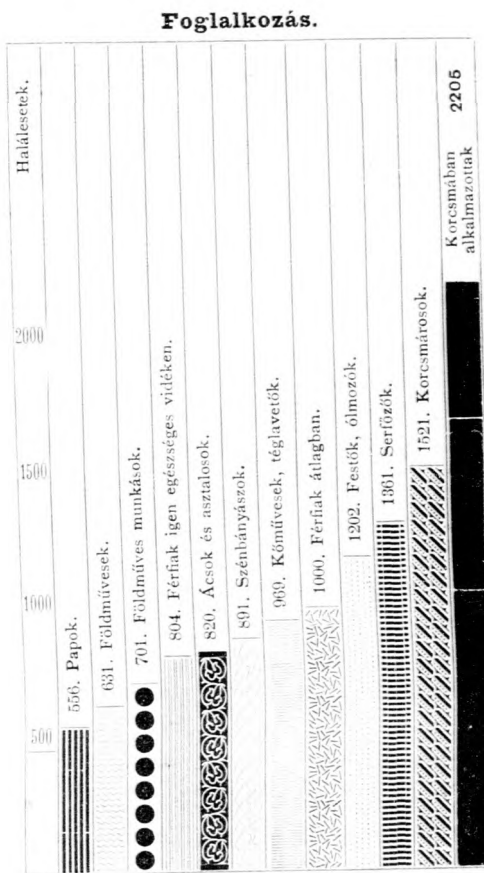

A bornemisszák oszlopa finom vonallal; a többi biztosítotté fekete vonallal van megjelölve.

A második táblára nézve, ki kell emelnünk, hogy az is Angliára vonatkozó hivatalos adatok nyomán készült. Mutatja a 25—65 év közti korban egy év alatt

előfordult haláleseteket a különböző foglalkozási ágakban. A halandósági százalék legnagyobb a serfözök, koresmárosok és ezek alkalmazottai közt. Ha összehasonlítjuk például a papok és gazdák halálozási %-át az alkohol szolgálatában állókéval, azt fogjuk találni, hogy ez utóbbiak közül három-négyszer ennyi hal meg, ugyanazon idő alatt.

A tábla a következő:

A segélypénztári törvény módosítása.

A fővárosi munkás-szakegyesületek és segélypénztárak küldöttei mult héten tanácskozmányt tartottak a segélypénztári törvény módosítása ügyében. Ezen tanácskozásra maga Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter hívta fel a munkásokat, a segélypénztárakról szóló törvény-tervezet reformja alkalmából. Az értekezlet kimondta, hogy a munkások érdekeit kellőképen kielégítő betegsegélyezés alapfeltételének a kötelező állami balesetbiztosítás törvényhozási uton való keresztülvitelét sürgeti. Követeli a kormánytól az egységes állami betegsegélyezési törvényt oly módon, hogy a vezetőség kétharmad részben szabad választás útján munkásokból álljon. E törvény életbeléptetéséig az ankét legjobbnak tartja a szabad ipartestületi pénztárakat, hol a munkások kétharmadban vannak a vezetőségben képviselve. Végül követeli az ankét az egyes gyári pénztárak eltörlését és szabad orvosválasztást. A határozatokat alapos indokolás mellett emlékiratban fogják átnyújtani Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszternek.

Az ipartörvények revíziója és a szociálisták.

Abból az alkalomból, hogy a kereskedelmi minisztériumban az ipartörvény revíziójával foglalkoznak, a szociálista munkások betérjesztették a miniszteriumhoz, hogy mi az ő kívánságuk az ipartörvény módosításánál. Kívánságaik pedig a következők:

Kimondani kérik a törvényben, hogy a tizen-négy évnél fiatalabb gyermekeket gyárakban, műhelyekben vagy bárminemű ipari vállalatnál nem szabad alkalmazni, 14—18 éves korukig pedig napi munkaidejük legföljebb hat óra lehet. A nőket és a gyermekeket az éjjeli munkától teljesen el kell tiltani, ugyancsak nem szabad őket alkalmazni az egészségre ártalmas üzemekben. Az ipartörvénynek az inastartásra vonatkozó szakaszait szigorítani s betartását szigorúan ellenőrizni kell. Módosítani kívánják a munkaadó és segéd viszonyát is. És pedig a munkaadókat kötelezze a törvény arra, hogy segédeknek a viszonyokhoz megfelelő minimális bért fizessenek, a melyet időről-időre ugyanabban a szakmában dolgozó munkaadóktól és munkásokból álló vegyes bizottság állapít meg. Szabad megállapodások csak akkor birjanak érvényre, ha azokat a szakmában a munkások és a munkaadók közösen állapították meg. A szociálisták a nyolcz órai munkaidőből már engednek, s az a kívánságuk, hogy felnőtt munkásokra nézve, különbség nélkül, a legnagyobb munkaidőt a törvény tíz órában állapítsa meg. Oly üzemekben, a hol fogyasztási szövetkezetek állanak fenn, azok vezetése kizárólag a munkások kezében legyen. Végül kívánjuk, hogy az ipartörvény határozottan mondja ki, hogy oly szerződések, melyek a törvény rendelkezésének nem felelnek meg, érvényre nem birnak, sőt a körülményekhez képest ily szerződés kötése büntetendő legyen.

Azon tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése október hó 31-én lejárt és akiknek mai számunkhoz postautalványt mellékelünk felkérjük, hogy előfizetésüket mielőbb megújítani sziveskedjenek annál is inkább, mert ezek a t. előfizetők ezen a számon kívül több számot már nem kapnak.

Ő Felsége a király folyó hó 15-ikéig Magyarországon tartózkodik. Az idő legnagyobb részét Gödöllőn tölti s többnyire régi szenvedélyének, a vadászatnak él. Hetenként két napot a fővárosban tölt s kihallgatást ad.

Stefánia özv. trónörökösne házasságáról még mindig ellentétes hírek keringenek. Ujabb megállapo-

dások szerint esküvője Lónyay Elemér gróffal november hó második felében lesz. A fiatal pár Olaszban, a Lónyay grófok ősi fészkeben fog állandóan lakni.

Egy püspök a magyarságért. Ivánkovics János rozsnyói püspök a minap körlevelet bocsátott ki, melyben egyházmegyéje papságának figyelmét a nép anyagi romlására irányítja. A kivándorlás okául a püspök azt hozza fel, hogy a fölvidéki tót nép nem tud magyarul. A püspök tehát az egyházmegye összes kath. népiskoláiban elrendelte a magyar nyelv lelkiismeretes tanítását s egyenes kötelességükké tette a plébánosoknak, hogy minden egyes hitközségben magyar dalos- és olvasó-egyleteket alakítsanak, amelyek az iskolából kikerült felnőtt nemzedéket a magyar nyelv elfelejtésétől megóvják. Ezekben az egyletekben gazdasági és ipari szakismeretekre vonatkozó felolvasásokat lehet tartani, a betanult egyházi énekekkel pedig kísérletet lehet tenni az ünnepi miséken az isteni tisztelet e részének magyarosítására. A rozsnyó-egyházmegyei papokat nagyon föllekesített püspökük e hazafias körlevele és nyomban hozzáfogtak a magyar dalos- és olvasó-egyletek szervezéséhez.

A trónörökös Torontálban. Ferencz Ferdinánd főhg. écskai vadászatain résztvevő Harnoncourt gr., Rónay főispán, Dellimanics dr. alispán, Papp Géza orsz. képviselő, továbbá Hardegg grófnő Harnoncourt nővére és ennek leánya. A főherczeg három nap alatt összesen hetvenhat rókát terített le s három nappal meghosszabbította écskai tartózkodását. Másnap nagymérvű népünnepély is volt, a melyen a magyarok, bolgárok, németek, románok a saját nemzeti táncukat lejtették. A népünnepélyt fényes estély követte Harnoncourt gróf termeiben, melyen a vármegyének számos előkelősége vett részt. A főherczeg itt is esárdástáncot akart látni, mire Papp Géza képviselő és Dániel Ferencz fősolgabíró rögtön megfeleltek e kívánságnak s az előbbi Haugvitz grófnővel, utóbbi pedig Hardegg Alice grófnővel járták el a esárdást, a mely igen tetszett a főherczegnek.

Oltárszentelés. Szép egyházi ünnep színhelye volt a mostani Mindszentek napján a komárommegyei Szimő község. Vaszary Kolos biboros herczegprimás jóvoltából újjáalakították a templomot, a melybe új oltárt, szószéket és oltárképet helyeztek el. Vaszary János festőművész festette az oltárképet, mely a templom pátronusát, Szent Mártont ábrázolja. Az oltárt és az oltárképet a főegyházmegyei hatóság engedelmével Szimély Gusztáv plébános szentelte föl a község és a környékbeli lakosság jelenlétében.

Épül már a király háza. Az a szép terv, a mely örömmel töltötte el minden magyar keblét, hogy Ő Felsége a király házat épít magának az ország szívében, ma-holnap valóra válik. Ő Felsége építészeti tanácsosa már benyújtotta a fővárosnak a tervét annak a nagyszabású palotának, a melyet a

király építtet a Ferencziek-tere, Zöldfa-utcza, Kigyó-tér és Kuria-utcza által határolt 2520 □ méter nagyságú területen. A nagy palota 1901 november havára készül el teljesen.

Tüntetés a magyar feliratok ellen. Fiumében, minap zajos tüntetések voltak az első izben elindított villamos kocsikon alkalmazott magyar vasuti feliratok ellen. Oriási zajongó néptömeg tódult a kocsik elé, megállították azokat, ellepték a kocsikat, ordítottak és irredentista dalokat énekeltek. A rendőrség kivont karddal támadott neki a tömegnek s a tüntetők közül huszat letartóztatott. A rendőrfőnök elővezettette *Kuscher* tüntető-vezért, a nyugalmazott ügyészt s a többi vezéreket s kijelentette, hogy az Adamich-téren feltétlenül letartóztatja őket, mert megjelenésüket tüntetésnek veszi.

A király és a munkás. A legutóbbi általános kihallgatások alkalmával a király színe elé járult Katics Antal betűszedő is, hogy megköszönje 25-ik szolgálati éve betöltése alkalmából nyert legfelsőbb kitüntetését. A király az egyszerű munkást rendkívül leereszkedő szivélyességgel fogadta. A mellére tűzött vitézségi érmet észrevéve, a király mindenekelőtt azt a kérdést intézte hozzá, hol és mikor szerezte azt? Azután behatóan tudakozódott ő felsége a munkások viszonyairól! végül pedig a munkásnak kezét nyujtva, a király a következőket mondotta: „Igen nagy örömmre szolgál, hogy alkalmam nyílt egy szorgalmas munkást személyesen megdicsérhetni. Bizonyára kívánatos, hogy mennél nagyobb legyen azon munkások száma, a kik méltók a dícséretre és elismerésre.” Katics tulboldogan távozott a kihallgatásról.

A póttartalékosok kinzója. A pilis-esabai táborból egyre-másra szöktek a póttartalékosok s a vizsgálat kiderítette, hogy ennek az altisztek kegyetlenkedése az oka. Csepanovszky őrzetűre például bebizonyult, hogy fegyverével egy ujonezot mellbevágott, több altisztről, hogy a póttartalékosokat rendszerint pofozta. A századparancsnokokat mélyen fölháborították ezek az esetek, és szigorú büntetésekkel torolták meg. Csepanovszkyt hadbírószág elé állították, mely hamarosan négy havi börtönre ítélte, a többi altiszt 18—21 napi egyes börtönt kapott.

Nagy-Enyed fordulója a börtönben. Axentye Xevért, a hírhedt oláh néptribunt, a ki 48-ban Nagy-Enyedet feladatta, ártatlan lakóit pedig lemészároltatta, rágalmazás és becsületsértésért most már a Kuria is pénzbüntetésre és tíz napi fogságra ítélte. Mint most értesülünk, Axentye bevonult már a brassói fogházba, hogy büntetését kitöltsé.

Ünnepelt községi jegyző. Magyar-Lápos nagyközség képviselőtestülete november hó 12-én diszközgyűlést tart Szász Dániel nyugalmazott jegyzője tiszteletére, a ki 43 évi érdemes szolgálat után most vonult nyugalomba. A diszközgyűlésen jegyzőkönyvbe iktatják az agg jegyző érdemeit, aki már 1848-ban karddal szolgálta hazáját. Az ünnepeltet Barabás Sámuel ev. ref. lelkész fogja üdvözölni s délben a kaszinó nagy termében társasbéd lesz tiszteletére.

Fegyenczből csodaszent. Ecséd községben egy kiszabadult rablógyilkos valami Rozgonyi János hallatlan agyafurtsággal hihetetlen módon elbolondította a népet. Azt mondta, hogy álmában megjelent neki a Szűz-Mária s azt kívánja, hogy az ő hívének, már mint Rozgonyi Jánosnak templomot építsenek. Hasztalan beszélt a néphez a plébános, vakon elhitték az együgyű emberek a rablógyilkos meséjét s megtették csodaszentnek. Kassáról, Kalocsáról, Szegedről, Kecskemétről s még a Dunántulról is seregestől keresték föl az ecsédi szentet, a kinek minden kívánságát teljesítették. Volt olyan nap, hogy nyolcezer ember jelent meg a fegyházviselt szent előtt. Kisasszony napján a községi bíró, előjáró és esküdtek beállították a plébánoshoz, hogy a templom zászlóját és egyházi szereit adja ki nekik, mert körmenetet akarnak rendezni Rozgonyi János tiszteletére. A lelkész megtagadta a kérést, a mire a nép annyira fölzudult ellene, hogy kénytelen volt a főszolgabírótól védelmet kérni. Az alispán rendeletére tíz csendőr ment a községbe s széteszlatták a bucsujárást. Samassa József érsek most két lazaristát küldött a faluba, hogy fölvilágosítsák a babonás népet.

Ügyes-bajos ember könyve. Utbaigazítás minden bajban a mindennapi életben előforduló összes törvények és rendeletek nyomán. Irta: *K. Nagy Sándor*, pestvidéki kir. törvényszéki bíró. Kiadja a Franklin-Társulat 1899. (Falusi Könyvtár 46. sz.) Ára 50 kr.

A nép számára mindent magában foglaló s minden ügyes-bajos dologban tanácsot adó hasznos könyv; tartalmát tekintve uttörő munka. Szerző neve nem ismeretlen a népszerűítő irodalomban. Töle jelentek meg már előbb: „Bűn és bűnhődés vagy a büntető törvénykönyv, Csend és rend legyen vagy a kibágási törvénykönyv, Ne bánts az állatot vagy az állatvédő törvények példákban stb.”, de ebben a könyvben igyekezett összegyűjteni mindazokat a törvényeket és rendeleteket, melyek a mindennapi élet különböző foglalkozásaiban különösen a falusi életben előfordulnak és ezeknek összegyűjtésével az volt a célja, hogy mindenki meglássa, megtudja, hogy milyen ügyében-bajában kihez vagy hová kell fordulnia, kitől kell tanácsot kérni, sőt tanácsadó hiányában is fellelje e könyvben a vezetőt. Hogy pedig mindenki könnyen megtalálja e könyvben azt, a mire szüksége van, betűrendben vannak felsorolva az esetek és ha valaki bővebben akar tudni arról az esetről, mindenütt hivatkozás van a törvény vagy rendelet számára, hogy arra a törvények vagy rendeletek gyűjteményében rátaláljon.

Most jelent meg

Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán

az Orsz. Magy. Gazdasági Egyesület titkárjai szerkesztésében

Köztelek Zsebnaptára 1900-ra.

A „Köztelek Zsebnaptár“ ezen hatodik évfolyama régi köntösekben, javított és tetemesen bővített tartalommal bír.

A „Köztelek Zsebnaptár“ minden más zsebnaptárt teljesen nélkülözhetővé tesz.

A „Köztelek Zsebnaptár“ ára a „Független Ujság“ előfizetői részére bérmentes küldéssel együtt

1 forint 60 krajczár.

Megrendelhető

a „Független Ujság“ kiadóhivatalában,

BUDAPEST,

IX., Üllői-ut 25. (Köztelek).

GAZDASÁGI DOLGOK.

Az abraktakarmányok gazdasági jelentősége.

Azokat a takarmánynemeket, melyek kis tömegben, csekély súly mellett sok könnyen oldható és könnyen emészthető tápanyagot tartalmaznak és mivel e takarmány féllekből már kis mennyiséggel is jó erőben tarthatók az állatok, *abraktakarmányoknak* nevezik.

A legáltalánosabb abraktakarmányok: a gabonaneműek és a hüvelyes magvak, korpa, takarmányliszt, malátaesira, sörtörköly, szeszgyári moslék, rizsliszt, szárított cukorrépaszelet és a különféle olajpogácsák. Az abraktakarmányok mindjobban tért hódítanak az állatok takarmányozásánál, minek okai a következők:

1. Az abraktakarmány jó, aránylag olesó takarmány, a melynek etetésénél gyorsan képződik jobb és több tej, gyorsabban megy a hizlalás és nagyobb a kitartás az igás állatoknál.

2. Az abraktakarmány nemcsak az állatoknak válik javára, hanem a trágyának és ezzel a szántónak is. Kísérletekből kitűnt, hogy az abraktakarmányok etetésével félannyi növényi tápanyag kerül a szántóföldre, mint a hasonló összegben vett műtrágyával. Az abraktakarmánnyal a talajba kerülő tápanyagot nem hatnak ugyan oly gyorsan és oly egyoldaluan mint a műtrágyák tápanyagai, de ott, ahol a talaj táperejének általános fokozása szükséges, az abraktakarmányok használata feltétlenül ajánlatos. Olyan gazdaságokban, ahol az állatok takarmányozása némileg hiányos volt, erőtakarmánnyal nemcsak az állatok tápláltnak jobban, de sok növényi tápanyag is jut ingyen a talajba.

Műtrágyát vásárolni és az állatokat hiányosan takarmányozni, gazdasági hiba, még ha a műtrágya alkalmazása hálás volna is.

3. Jutalmazó állattartás és állattenyésztés már el sem képzelhető erőtakarmány nélkül. A mint a szántóföldön, réten az istállótrágya a legmegfelelőbb termékek elérésére magában már nem elégséges és a műtrágyákat hívják segítségül, úgy az állatok takarmányozásának sem elegendő a gazdaságból kikerülő szalma, széna, zöldtakarmány, gyök- és gumós növény, mert ezekből rendszerint hiányzik a kellő mennyiségű fehérjeanyag, melynek megfelelő pótlására és e takarmányok jobb kihasználására az erőtakarmányok alkalmasak.

4. Akadnak különösen belterjes gazdasági viszonyokkal bíró vidékek, ahol a vásárolható erőtakarmány nélkülözhetetlen, mert a széna itt rendszerint drága, míg az abraktakarmányok használatával a legjobb, a legáplálób, legolesőbb takarmánykeverék állítható elő.

K. R.

Hogyan műveljük a földet.

Irta: Baly Kálmán.

IV.

A tavasziak alá szántásról. A tavasziak alá ősszel kell szántani. Ez oly hasznos, hogy ezt sohasem szabad elmulasztani. Nem csak azért nagyon fontos ez, hogy korán tavasszal földünk készen áll a vetésre, de mert a fagy, hó, párosulva hosszú ideig a levegő közrehatásával a földben levő növényi tápanyagokat féloldja, a növények által felvehető állapotba alakítja, mintegy gazdagítja a földet s kedvező porhanyóva teszi. Nem hiába mondja a példabeszéd: őszi szántás fél trágyázás. Éppen ezen okoknál fogva, ősszel az ideje a mélyítő szántásnak. Annyira jóvá teszi az őszi szántás a földet, hogy azt a korai tavaszi vetések alá nem csak hogy nem szükséges újra szántani, de nem is ajánlatos, nehogy az annyira szükséges nedvesség a föld bolygása által elpárologjon. Csak akkor szükséges újra sekélyen szántani, ha különösen a kötött agyagföldet a hónyomás esetleg sok esőzés nyomottá, kérgessé tette volna. Még ekkor is ajánlatosabb, ha csak nem nagyon megkeményedett a föld, a csak porhanyító ekéket használni, a melyekkel a földet néhány hüvelyre megporhanyítjuk, a nélkül hogy felfordítanánk. A későbbi tavaszi vetések alá azonban már szükséges a földet újra sekélyesen szántani, mert akkor a föld megkeményedik, a gazok gyökeret vernek, a növények rovarrellenségi elszaporodnak, a miket is a föld munkálásával nagyban pusztítunk. Még az esetben is ajánlatos a földet ősszel mélyen megszántani, ha azt télen megtrágyázzuk. Igaz, hogy a fuvarozás szántott földön nehezebb, de az abból származó haszon sokkal nagyobb. Hogy ha azonban az őszi szántást elmulasztanánk, tavasszal annál inkább jól meg kell szántani a földet, a mit azután mindjárt vetni is kell, mielőtt kiszáradna.

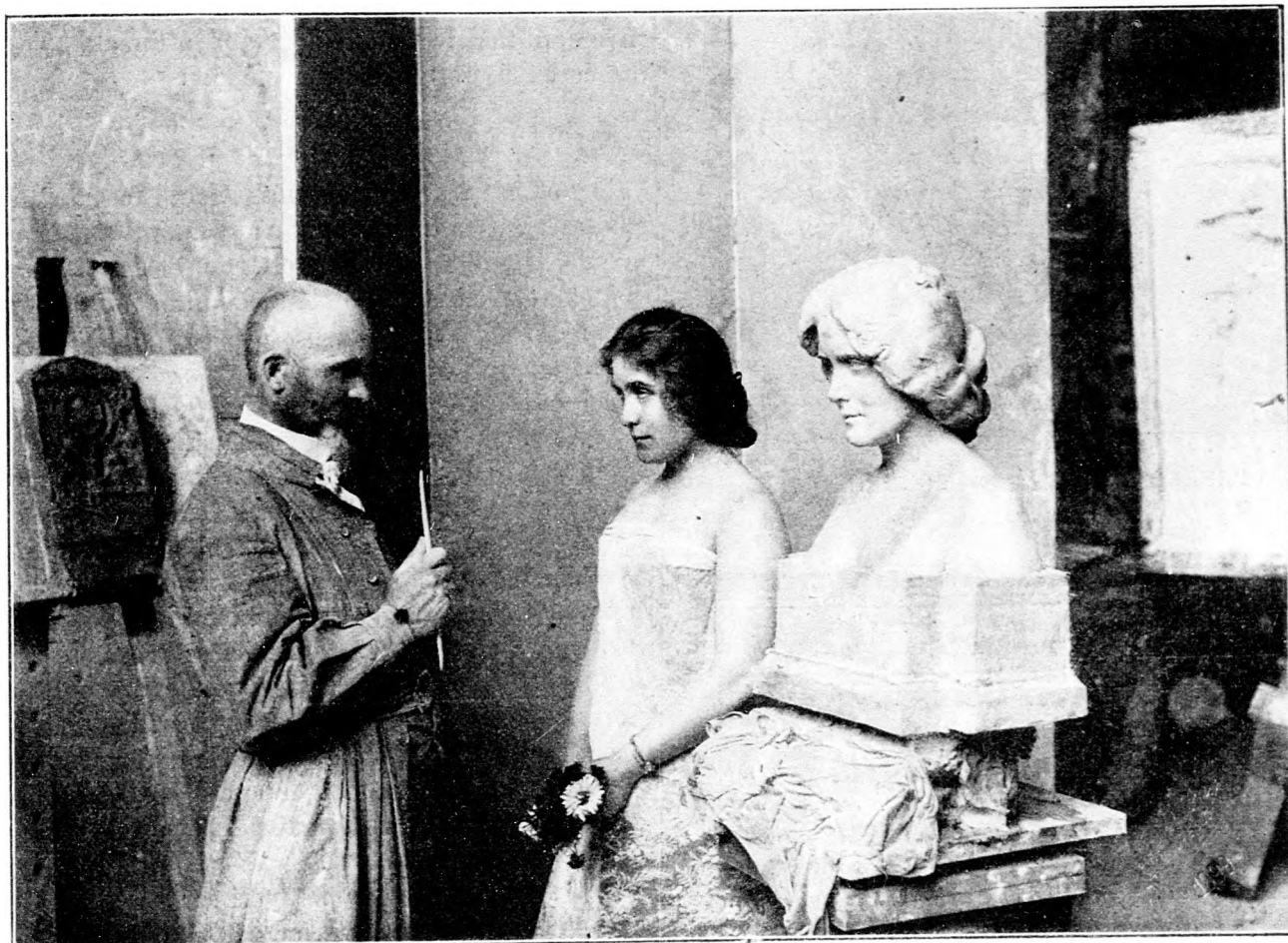
A tarlóleszántásáról. Meg kell még említeni a szántásnak egy nemét, melyet eddig általában nem gyakorolnak, de belátva annak hasznosságát, mindinkább terjed: ez a tarló-buktatás. A midőn ugyanis a földet a gabona learatása után azonnal sekélyen 3—4"-re leszántjuk, a mikor még a földnek eső nélkül is ehhez elegendő nedvessége van, nem várva meg a gabona lehordását sem, hanem az egyenes sorban rakott kepék közein elkezdve a szántást. Ez által a visszamaradt növényrészek a föld javára elkorhadnak, a csira, gaz, nem szaporodik, nem huzza a földet s a föld porhanyul, befogadja a nedvességet és ami a mindinkább szaporodó rovarkárosításokkal szemben nagyfontosságú, a tarlón, gyökéren, a gazokon élő rovarokat, azok tojásait, bábjait a föld aláfordítása, a levegőre kerülés által elpusztítjuk; a melyek különben megélve, szaporodva, a jövő termésre átmennek s azt, mint sokszor szomorúan tapasztaljuk, tönkre teszik. Az ily földet természetesen azután ősszel újra mélyre meg kell szántani.

A fogasolásról. Az eke munkáját a szántáson mindig kövesse a fogas, kivéve a tavasziak alái őszi szántást; midőn az érdesen, hézagosan maradt földbe annál jobban behat a téli fagy, nedvesség, melynek mint említettem fontos szerepe van. Valamint nem fogasolhatjuk meg a vetőszántást sem a vetés előtt ha szórva vetünk, mivel akkor a mag nem juthatna elég mélyre.

A fogas el aprózza a hantokat, a gazokat felszínre hozza, hol elszáradnak elegendenli a földet, a nedvesség befogadására egyformává teszi, a föld kiszáradását gátolja. Ha két nyári szántás közötti

kísérletképen egész télen a legelőt járták, tavasszal sokkal jobban néztek ki, mint amelyek istállóban voltak télen.

A sertések leölése. Minden gazda tudja, hogy a hus és szalonna jóságára és izletességére mily nagy befolyása van a takarmánynak; az azonban már kevésbé ismeretes, hogy a leölés mikénti keresztülvitele milyen nagy hatással van a hus tartóságára. Leölésnél az állatnak minden fölösleges felizgatását kerülnünk kell, mert ez a hus tartóságát leszállítja; nyugvó állapotban ugyanis az izomzat savmentes, mozgásnál pedig sav képződik a husban,

STROBL MESTER MUNKAKÖZBEN.

időben a föld gazosodik vagy megkérgesedik a záporoktól, újra a fogast kell elővännünk, ezen hibák megszüntetésére.

Vegyések.

A csikók télen. A csikóknak nem árt a hideg, ha takarmányban nincs hiány és zabban nem szükkölködnek. Oda kell törekedni, hogy a csikók megédződjenek és minél tovább lehessenek a szabadban. Ha megfelelő cserények vannak, a csikókat, addig tartasuk a legelőn, míg erősebb fagy jön és a legelőt hó lepi, föltéve, hogy a csikók ezenfelül száraz takarmánnyal is elláttatnak. Több csikó, melyek

mely hasonló összetételű, mint azon sav, mely az állat halála a felbomláskor keletkezik. Minél tovább küzköd az állat a halállal, minél jobban kinlódik, annál több sav képződik és annál hamarabb fog a hus felbomlani.

Leölés előtt hagyjuk az állatot 16—20 óra hosszat pihenni, ezalatt eleséget ne adjunk neki, de friss vizet igen. Leölni gyorsan kell és teljesen kivérezní hagyni. Ha a sertést csak akkor daraboljuk fel, ha husa már kihült, akkor a fehérje megalvadására folytán jobban konzerválódik a hus. Állítólag a leölt állat sörteinek lepörkölésével emelnők a szalonna tartóságát.

FERENCZ FERDINÁND TRÓNÖRÖKÖS.

MULATTATÓ.

Megveri az asszonyt!

— Rajz. —

Kinézett az ablakon. Nem olyan ablak volt ez, melyen kíváncsian pillantanak be gyarló emberi szemek, fürkészték a muskátli piros virágai, zöld levelei megett a hamvas üde arcot, duzzadt piros ajakat s a poéták által ezerszer megénekelt selyem pillákat, égszínű kékszemeket.

Nem volt ebben az ablakban semmi. Az asszonyka kötényével megtörülgette az üvegtáblákat, melyek külsején kisebb-nagyobb foltokat hagyott a multheti lucskos, zimankós idő; a bérkocsikerekekről fölcsapódott a sár a keskeny pinezeablakokra. Álmos szürke szemével a tuloldali koresma ajtajának nyílását lesi, ahonnan még kicsillan a mennyezetről lecsüngő olajlámpa világa a piros függönyön keresztül. Az asszony nem hallja ugyan, de sejti, hogy odaát még vigan vannak. Munkára siető emberek egy-egy pillanatra megállanak az ajtó előtt, a függöny lika-csain néhány csizmadia süvölvény akar meggyőződni a benti állapotokról. Az állapot odabent tegnap este óta csak annyiban változott, hogy a vendégek jó

része elázott s padon, asztal alatt aluszszaák ki a mánort, hogy ha felébrednek, ismét újra kezdjék. Istentől-embertől elrugaszzkodott tönkrement mesteremberek, részeges korhely dijnokok, kereskedők tarka vegyülete ez, mely egy Istent: Bachust imádja, köztük a tulsósori ház ablakánál ácsorgó türelmetlen asszonyka férje: Kürth Gábor.

Éjfél óta már négyszer rogyott térdre a sápadt, vézna asszonyka a borozó-szoba piszkos padozatára, keresztül kulcsolta a bortól hevült férfiú térdeit s könyörgő szavakkal, könnyező szemekkel hívta haza az urát, ki négyszer lökte ki a siró-rivó asszonykát az utcza sarába.

— Ilyen volt minden ija-faja, egész rokonsága a nyomorultnak! S dudolta tovább a társakkal együtt az ócska nyirettyü hangja mellett:

Ha énnekem száz forintom volna!
Az ajtómon arany kilines volna...

No' hát Kürth Gábornak volt, de már nincs, elvitte a — torka. Annak a nyomorultnak gazdag minden ija-fija, ő is az volt, de elcsalták, elcsiripelték tőle mind. Elperelték, ellopták mindenét. Az izmos kezek ökölbe szorulnak e gondolatra; fel-emeli a feje fölé az ökleit.

— Nincs ottfent se igazság!

A társak összeröffennek Kürth Gábor kijelentésén s isznak tovább, mert az ember enni mindig nem bír, de inni már inkább.

A pufókképü öreg asszony nem akar italt mérni tovább; reggel van, az emberek munkába sietnek, betéved egy munkás, egy pohárka rumot iszik, fizet és megy tovább a dolgára. Lám, a józan, becsületes ember fizet, az ilyenért fenn tudna virrasztani a pufókképü koresmárosné három éjjel is egyfolytában s mérné azt a torokcsiklandó kotyvadékot. Eh, az ilyen gézengúzokért nem is érdemes meggyújtani a mécsest! Fel is teszi magában, hogy nem ad egy cseppet se, de mégis ad... Miért ne adna? Amit a réven elveszt, a vámon nyeri meg. Egyik-másik részeg nem fizet, hanem nagy káromkodások özöne közt veti le mellényét, kabátját; két-három pohár ital ára legföljebb nyolcz krajczár, reggel ad a ruháért a házaló 10—15 krajczárt, néhány garas tiszta haszon is marad a várakozásért...

* * *

Megvirradt egészen.

Kürth Gáborné asszony felöltözteti azt a három csenevész, szürke szemü gyereket, kiviszi őket a konyhába, hadd melegedjenek az istenadták. A szomszédasszony gyermekágyban fekszik négy nap óta, ott tisztogatott, mosogatott tegnap Kürthné s a munka ára fejében egy kevés főzeléket, kenyeret és kávé, tejet kapott. Főzött a gyermekeknek egy kis meleg kávé; nem ettek szegények meleg ételt egy hét óta; csak mindig kenyeret, azt a czopákos barna pékkenyeret majszolták... Istennek csodája, hogy az is került valahogy!

Mikor jóllaktak a gyerekek, azt mondta az asszony a legnagyobb, öt éves fiúnak:

— Eredj át a papáért a vén Julihoz a kores-mába! Hivd haza, mondd, hogy főztem kávé.

Átment a fiu. Benyitott az ital és pipafüst gőzétől telített oduba, részeg alakok heverték eszméletlenül a padokon, asztalok alatt; a belső asztalnál három-négy álmos alak gunnyasztott. Köztük Kürth Gábor, a papa, éppen ivott.

— Papa kérlek, gyere haza, iszunk egy kis jó kávé!

Falrengető kacaj volt a felelet. A részeg czimborák felállottak s kocintottak Kürth Gábor egészségére, feltették a fiut az asztal tetejére, beleerőszakoltak egy fél kortyot a lelket ölő szeszből.

— Légy oly lump és iszákos, mint az apád! — mondta az egyik, a többi kaczagott!

Kürth Gábordühös lett. Szemei vérben forogtak. Hatalmas teste megremegett a méregtől; lerántotta a fiut az asztal közepéről s kilökte az ivóból.

— Minek jöttél?

Gyere, megverem anyádat — ugy!

Megveri az asszonyt!

A széles utcán örült gyorsasággal vágattak a millimárikocsik, sok nép járt már az utcán, kiki dolga után.

A fiu előrefutott a hirrel, Kürth Gábor koválygó fejjel, ingatag lépésekkel ment a fiu után a kocsisarján keresztülgázolva.

— Hó, hopp, — vigyázz!...

Kürth Gábor nem hallotta a kiáltást, megsusztott a locs-pocstól sima kövezeten, elesett s a kerekek keresztülmentek a czombján és fején.

A házmester néhány arrajáró munkással bevitte a lakásába az élettelen testet, az asszonyka ráborult a vonagló emberre, kinek orrán, száján omlott a forró vére.

— Hü, a papa jészed, pijos bojt ivott sotat, ni, hod jön ti a száján? — mondta a legkisebb gyerek.

H. A.

Madarak élete.

Mikor az őszi szél rázogatni kezdi a fák lombjait s hullatja róluk a sárgult levelet... s a letarolt, pusztuló vidékre árnyat vet a mulandóság: minden élőlény között az ég madarai látszanak legjobban megilletődve...

Földalatti palotájába vonult a darázs... a pillangónak csak tördelt szárnyait lengeti itt-ott az őszi szél... téli álmához készülődik a hangya... se hernyó, se bogár.

Lehangoltta lesz egyszerre a csicsergő kis madár... mintha minden egyes levél pusztulása bántaná... mintha a letűnt szép tavasz keserves emléke ébredne fel benne...

Szomoru emlékektől — a gyilkos inség félelmétől üzetve, csoportosul — tanácsot látszik tartani, hogy mitévő legyen.

Az erdők „kerülője“ a harkály, a füttyölő rigó, Isten madarkája a fecske, a bravuros ezinege... az apró lábu fürj... az okos daru és a tapasztalt gólya: mind készülődik a nagy utra.

Valóságos táborozást tartanak... élénk sürgés-forgással vannak... nagyban megy a korteskedés, hogy a hosszú utra, hadvezérnek kit válasszanak. Gyakran hetekig tart a készülődés, mintha sok

volna a megbeszélni való, néha azonban egy-két nap is elég — nem sokat tanakodnak: elszántan felkerekednek és megindulnak vendéglátogatóba, az általuk jól ismert délvidék felé...

Mint valami rejtélyes tünemény: mérhetlen magasra repül... apró fekete pontokat látunk továtünni Délnyugat felé s csak halk megtört hangjaik és a gyors tovatünés árulja el, hogy szemünk előtt nem ködfátyol lebeg... Örvendezni látszik a mérészen repülő sereg, hogy előtte még a tenger sem képez határt... hogy elszállhat a hólepte hegyek felett... kinevetheti a hideg telet, mindenütt éltető tavaszban gyönyörködhetik.

Az élet két legnagyobb mestere az éhség és a szerelem indítják utnak és vezérlik ismét vissza

hozzánk, a költöző madárseregeket. Ámde rajtunk is beteljesedik a költő ihletett szava.

„Vándoroljatok ki, hogy ha jót reméltek!...
Hasztalan mosolygott a szerencse rátok:
Visszavágyik a szív, mert bizony csak akkor
Boldogit az élet, hogy ha van hazátok...“

Mintha nem is az a madár térne vissza, a szép tavasz hajnalán, a mely tőlünk őszzel busan elköltözött: oly vig — mintha kieserélték volna — úgy örül...alig látszik meg rajta, a nagy ut fáradalma....

A feeske kitatarozza régi fészket az eresz alatt...a sárgarigó s a függő czinke is felkeresi régi kedvenc helyét...a pinty nagy szakértelemmel kutatja fel a századosfa legrejtettebb rügyét... büszke rá, hogy boldogsága tanyáját a kutató szem elül oly ügyesen el tudja rejteni... a bájos fülemüle, az emberek jóindulatában bizni meg nem szűnik soha: esendes berket keres és az igénytelen bozót között a földhöz oly közel alapítja meg otthonát, hogy fészket még a piezi gyermek is elérheti s egy meggondolatlan kézmozdulat édes reményét — szerencsésjét képes lerontani.

Megbámulja a művész: előveszi tudományát... napokon át bibelődik vele, de nem tudja utánozni azt a fészket, a melyet összeróni tud a legégyszerűbb kis madár.

Mily nagy öröm tölti el, a madárka szívét, hogy hosszas fáradtság után, pompás meleg fészket rakhatott... mily vigyázva röppenik le rá s onnét, mily ovatosan távozik, ne hogy meglássa egy is otthonát a sok ellenség közül...

Párjával boldog gyönyör közt éldegél... ovatosan melengeti tojásait s előbuvó tehetetlen fiainak, oly véghetetlenül örül... fürkészve kutatja át a fák rügyét... a cserjét, bokrot s a virágokat: elfogja a virágszárát átharapni készülő bogárt, a bokor levelén, a cserjén és a fák lombjain élősködő hernyók s a fák elevenébe befurodó férgek közül alig kerüli el egy is figyelmes tekintetét... Kiesinyei oly kimondhatatlan éhesek: reggeltől-napestig, az enivalót alig győzi hordani nekik...

Az ég madarai, kedélyvilágunk felvidítói és megélhetésünk biztos zálogai: ha nem óvjuk, ha pusztulni, irtani hagyjuk őket, lelketemelő dalával nem fog minket többé egyse felvidítani...levéltelenek, kopárok lesznek erdeink...nem fog teremni jóízű gyümölcs...kertjeink hernyók s férgek martaléka lesz.

Nemcsak a szeretet és jóság szava ébred fel tehát benünk, mikor a kis madarak életét megvédeni iparkodunk, hanem saját javunkat mozdítjuk elő és gyarapítjuk a nemzeti vagyont.

Krenédits Ferencz.

Képeinkhez.

Strobl mester munkaközben. A magyar művészi gárdának egyik kiváló tagja Strobl Lajos szobrászművész, a kit ma „munkaközben“ a saját termében bemutatunk. A mester épen Márkus Emilia színművésznő mellképét örökíti meg s a kitünő művésznő modellt áll a mester művének készítésénél.

Ferencz Ferdinánd trónörökös és Chotecz Zsófia grófnő. A magyar trón leendő ura Ferencz Ferdinánd királyi herceg házasodni készül; leendőbelijét szíve sugallatára hallgatva választotta. Menyasszonya Chotecz Zsófia grófnő Frigyes királyi herceg neje-nek udvarhölgye, kiváló szellemi tehetséggel fölrüházott nő, a kiben az okosság és szeretetreméltóság párosulnak. Mai képünkön bemutatjuk a leendő fejedelmi jegyespárt.

Számrejtvény.

— Ifj. Lengyel Ferencz-től. —

- 4, 1, 43, 13, 12, 19. Fehérnek az ellentéte;
2, 5, 6, 7. Magyarországnak egy színe;
9, 3, 66, 8, 47, 61, 11. Nem tiszta víznek más neve;
18, 16, 17, 15. Kevélység, másként kiejtve;
21, 10, 14, 22, 56. Papirosra ezzel irunk;
20, 23, 28, 27, 33. Ó adja a mit csak birunk;
29, 25, 24. Mi ezt fával élesztgetjük;
31, 30, 26, 41. Legfontosabbik testrészünk;
35, 34, 39. Vasutaknál ez szükséges;
66, 32, 50, 36, 53. Testünk karczolja ilyen lesz;
68, 40, 48. A széna csak ezen terem;
64, 63, 69. Helynévragok közt fellelem;
38, 53, 42. Földművesek szerszáma ez;
37, 71, 70, 7, 61. Olyan népség — ki mindent vesz;
57, 46, 62. Vizekben is előfordul;
55, 44, 45. Közéltő ragként mondjuk;
58, 59, 60, 49, 11. Vemhes állatnál történik;
67, 65. Fejsze nyelébe is verik;
51, 52. A betűsor két betűje. —
1—71. Egyik költőnk jeles verse. —

A megfejtők között egy regénykötetet fogunk kisorsolni.
Megfejtési határidő november 17.

Lapunk 44. számában közölt számrejtvény megfejtése:

„A nagyvilágon e kívül nincsen számodra hely.“

Helyesen fejtették meg: Nikodem Vilma, Nagy Ibolyka, Kiss József, Huri Vendel, Farkas József, Faragó Károly, Pórkoláb József, Krisztinus Lajos, Lukács Péter, Dőri Ádám, Kiss Ferencz.

A sorshuzásnál Farkas József ur (Karants, Baranya m. neve jött ki elsőnek, kinek a kitűzött jutalomdíj gyanánt Gárdonyi G. „Novellák“ című elbeszélését postán megküldöttük.

LEVELES-SZEKRÉNY.

Kele István urnak. Szent-László. A pénzügyigazgatóság végzésében mi sem értjük, hogy mit akar érteni a „tárgyváltás“ alatt. Hogy csak két évi adót töröltek, annak az lehet az oka, hogy ön esetleg a következő években abba az anyagi helyzetbe kerülhet, hogy adót fizethet. Az egész 12 évre előre senkinek se törlik az adóját. — ifj. **Biró Sándor** urnak. Sajnálattunkra, mi olyan egyént megnevezni nem tudunk, a ki önt a levelében jelzett állások egyikére segitené. Ezt az egyént önnek kell keresnie. Mi készséggel megírjuk e rovatban a módokat, hogy pl. miként kell a kérvényt kiállítani, hova kell címezni stb. — **Péter József** urnak. Ily könyvet valamelyik horvátországi város könyvkereskedésében föllelhet, csak utána kell nézni. — **Egy előfizető.** Kerékpárjavító: Berger Antal (VI. Király-utca 112.) A „Kerékpár-Tőzsde“ címét nem tudjuk. Fodor Károly és társa „Meteor kerékpárok raktára (V. Sas-utca 1). Kerékpár-kereskedő nagyon sok van, mintegy 30 Budapesten. — **Hajnik S.** urnak. Tajtékipametszők Budapesten Adler Henrik (IV. Deák Ferencz-utca 23). Berger Ignác (IV. Károly-körút 28-30), Gasperek János (IV. Károly-körút 24), Vogt Nándor (IV. Koronahereczeg-utca 7.) — **100. sz. előfizető.** Földmivésiskolát végzett ifjak tulajdonképpen három évig tartoznak szolgálni, de ha jól viselik magukat, két évi szolgálat után a lehetőséghez képest szabadságoltatnak, a mennyiben a két-évesek szabadságolásnál első sorban is azokra vannak tekintettel, a kik a gazdasági pályán haladnak. Régebben a földmivésiskolát végzett növendékeket felvették a gazdasági tanintézetekbe is, most már ez nem megy, hanem a kertészeti tanintézetbe be lehet lépniök. Ez irányban a részletes feltételek megtudhatók a m. kir. kertészeti tanintézet igazgatóságától (Budapest, I. Gellért-hegy, Ménesi-ut.) — **Biró Sándor** urnak, A. Sófalva-Parajd. T. A. orsz. képviselőt levele megtalálja a képviselőházban, budapesti lakása: Gróf Károlyi-utca 20. szám. — **Kristóf János** urnak. A fejedelmi házasságok bekövetkezése még nem egészen bizonyos, mert az udvari hivatal részéről megegyeztetni igyekeznek az eljegyzések hírével, csak hogy mi már hozzá vagyunk ilyen czáfolatokhoz szokva akkor, mikor valami az udvarnak nem tetszik. Különben hetek alatt eldől, vajjon Stefánia magyar grófnő és Chotek grófnő trónörökösne lesz-e?

Budapesti piaczi árak.

Budapest, november hó 11 én.

Gabona. (Árak métermázsánként értendők.) Buza 76-81 kg *tiszavidéki* 8.10 frttól 8.80 frtig, *pestvidéki* 7.85 frttól 8.60 frtig *fehértmegyei* 8.10 frttól 8.65 frtig, *bácskai* 8.10 frttól 8.70 frtig *bánsági* 8.10 frttól 8.70 frtig.

Rozs 70-72 kg. 6.35 frttól 6.55 frtig.

Árpa: *takarmánynak* 60-62 kg. 5.75 forinttól 6.00 frtig *getni való* 62-64 kg. 5.40 frttól 5.60 frtig, *sörfőzlei* 64-66 kg 6.60 frttól 7.00 frtig.

Zab 39-41 kg. 5.10 frttól 5.40 frtig.

Tengeri 78-82 kg. 5.40 frttól 5.50 frtig.

Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	8
	14.00	13.40	12.80	12.10	11.10	11.40	10.70	9.30	6.00

Buzakorpa, finom 4.30, durva 4.20 frt zsákkal együtt.

Egyéb magvak: *mák* 25-30 frt; *bab* fehér nagyszemű 6.00-7.50 frt, *apró* 6-7.00 frt, *tarka* 6-6.40 frt, *lencse* 7-9 frt, *borsó* héjas 4.00-5.00 forint, *köles* 4.15-4.45 frt, *kendermag* 11.50-12.00 frt, *repce* 11.30-11.80 frt. *lóhere* 42-52 frt mm.-ként.

Takarmányvásár. *Béti széna* 2.00-3.00 frt, *muhar* 2.20-2.80 forint, *zsupszalma* 1.50-1.70 frt, *alomszalma* 1.30-1.40 frt.

Juhvásár: *hizlalt ürü* páronként 20.00-22.00 frt, *feljavított juh* 17-19 frt, *kiverő juh* 96.00-11 20 frt, *kecske* 13-15 frt.

Sertésvásár. (Kőbánya.) 100 kgr.-kint élősúlyban 4% és 45 kgr. levonás az életre. *Elsőrendű* 300-380 kgr. nehéz sertésért 50-51 frt., *vidéki sertés* könnyű páronként 250 kilóig 49-50 frt. — Szalonna 56-62.

Marhavásár fizetnek páronként: *elsőrendű jármos ökör* 350-380 frtig; *középmínőségű* 300-340 frtig; *gyenge minőségű* 260-270 frtig; *hizott magyar és tarka ökör jobb minőségű* mm.-ként élősúlyban 31-34 frtig, *hizott magyar és tarka ökör közepminőségű* 27-30 frtig. *Fejős tehén, magyarfajt* 20-32 forintig, *tarka* 20-32 frtig mm.-ként. *Élő borjú* 1 kgr. élősúlyért fizetnek minőség szerint 30-48 krt. *Vágott borjú* 1 kgr. hussúlyért fizetnek 52-56 kr.

Budapesti központi vásárcsarnok árai.

Baromfivásár. Tyuk páronként 1.00-1.30, *csirke* 0.65-0.75, *kappan* 1.90-1.90 frtig, *pulyka* 4.20-5.30 frtig.

Tojás. 1 láda 38.00-39.50 frtig, *meszes* 00-00 frtig, *teatojás* 100 drb 3.30-3.40.

Tejtermékek. Teavaj 0-1.00 frt, *főzővaj* 60-70 kr., *turó* 6-12 kr. kgr.-kint.

Zöldség. Sárgarépa 100 kötés frt 0.40-0.50, 1 mmázsa 3.00-4.00, *Petrezselyem* 100 kötés 0.00-0.00, 1 mmázsa 3.00-4.00, *zeller* 100 drb 0.80-1.20, *karalábé* 0.60-0.80, *vöröshagyma* 100 köt. 0.50-0.80, 1 mmázsa 2.20-2.80, *foghagyma* 100 köt. 0.50-0.80, 1 mmázsa 110.0-18.—, *vörösrépa* 100 drb 0.50-0.80, *fehértarépa*, *fejéskáposzta* 3.30-5.00, *kelkáposzta* 100 darab 0.80-1.00, *vörös káposzta* 4.00-6.00, *fejessaláta* 1.20-1.40, *kötött saláta* 1.40-1.20, *burgonya*, *rózsa*, 1 mmázsa 1.80-2.00, *sárga* 2.20-2.30.

ELSŐRANGU HAZAI GYÁRTMÁNY.

Pontos cím:
**ELSŐ MAGYAR
GAZDASÁGI GÉPGYÁR**
részvénytársulat
BUDAPESTEN.

Magyarország legnagyobb és egyedüli
gazdasági gépgyára,
mely a gazdálkodáshoz szükséges
összes
gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakszerű kérdéssel
bizalommal hozzánk fordulni.

RÉSZLETES ÁRJEGYZÉKKEL
és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

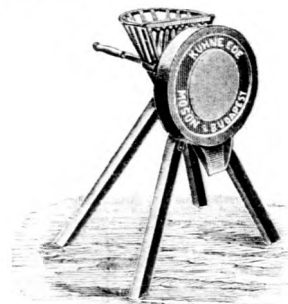
Szecsavágók **Morzsolók**

KÜHNE E. gazdasági gépgyára MOSONBAN.

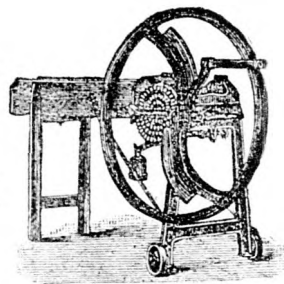
Alakult 1856.

A beálló téli időnyre ajánlja legjobb rendszerű és leggondosabb kivitelű:

Alakult 1856

Szecsavágóit, répvágóit, daráló gépeit,
angol „Rapid“ daralók erőhajtásra,
kukoricza - morzsolóit, takarmányfülesztőit,
A cég ajánlkozik
teljes takarmánykamra berendezések

tervezésére és eszközlésére.

FŐRAKTÁR: Budapest, VI., Váci-körút 57 a.

Részletes árjegyzékek rendelkezésre állanak.

**A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár
részvénytársaság:**
szarvasmarha, borju, juh, kecske,
bárány és sertések

bizományi eladásával
foglalkozik.

A bizományba küldött állatokat — kísérő nélkül lehet feladni.
A tulajdonosnak az eladásnál nem szükséges jelen lenni.
A feladott állatokra a feladási-vevény ellenében megfelelő

előleget nyújt

hatóságilag megállapított kamatláb mellett.

Vasuti küldemények czimzandók:

Vásárpénztár, Budapest, Ferencváros.

Levél-, sürgöny, telefonczim: „Vásárpénztár—Budapest.“

Készpénz kölcsön

földbirtokokra és házakra

a valódi becsérték háromnegyed részéig
20—60 évi törlesztésre. Birtokos fölmondhat
bármikor, pénztintézet ellenben nem.

Lebonyolítás 14 nap alatt.

Konvertálás bélyeg- és illetékmentes.

Semmi előleges költség.

Beküldendő csakis telekkönyvi kivonat és kataszteri
birtokiv-másolat.Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,
Budapest, VI., Váci-körút 39.A hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokosok által is aján-
lott intézetünk tíz évi fennállása óta 50,000,000 frnyi kölcsönt
szavaztatott meg.

2929. sz.

Árverési hirdetemény.

A pécskai m. kir. erdőgondnoksághoz tartozó „Hajlás“ nevű B) üzemosztály 1., 2., 3., 4.,
6. és 9. osztágaiban kitűzött 1898., 1899. és 1900. évi vágások fakészletei az alább részletezett
kiterjedésben és becsárak mint kikiáltási árak alapulvétele mellett a pécskai m. kir. erdőgondnokság
irodahelyiségében **folyó év november hó 25-én d. e. 9 órakor zárt** írásbeli ajánlatok
tárgyalásával egybekötött nyilvános árverésen el fognak adatni. És pedig:

1. az 1898. évi vágás 68'54 kat. hold kiterjedéssel	1115 ürm. ³ hasábfára, 1265 „ dorongfára és	3323 frt.
1896. szekér galyfára becsült fatömeggel, kikiáltási ára		
2. az 1899. évi vágás 64'64 kat. hold kiterjedéssel	268 ürm. ³ hasábfára, 508 „ dorongfára, 2707 szekér galyfára	2913 frt.
becsült fatömeggel, kikiáltási ára		
3. az 1900. évi vágás 68'54 kat.-hold kiterjedéssel	1661 ürm. ³ dorongfára és 3863 szekér galyfára	4132 frt.
becsült fatömeggel; kikiáltási ára		
Összesen 205'72 kat. hold vágás	1713 ürm. ³ hasábfára, 3137 „ dorongfára 8466 szekér galyfára	10,398 frt.
becsült fatömeggel; kikiáltási ár		

Bánatpénzt a kikiáltási árnak 10⁰/₀-a. Ajánlatok úgy az egyes évi vágásokra külön-külön,
mint az összterületre elfogadtatnak s az árverés napjáig a pécskai erdőgondnokságnál benyújtandók.
Az árverési és szerződési feltételek alulírott főerdőhivatalnál, valamint a pécskai m. kir. erdőgond-
nokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Szabálytalanul felszerelt, valamint elkésve vagy
távirati uton benyújtott ajánlatok és utóajánlatok el nem fogadtatnak s az ajánlatok elfogadása
felett a nagyméltóságú földmívelésügyi m. kir. Minister ur tetszése szerint határoz.

Lippa, 1899. október 22.

M. kir. főerdőhivatal.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

1898. évi forgalom: 26,239 bál.

Felhívjuk
a t. cz. gazdaközönség
figyelmét
a budapesti
gyapju-aukeziókra

melyek az év folyamán több sorozatban, nevezetesen július és szeptember hónapokban tartatnak meg.

Az aukeziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. A. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek.

Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

HELLER M. S Társa

Budapest, V., Erzsébet-tér 13. sz.

ALFA SEPARATOR (RÉSZVÉNY-²/₃ TÁRSASÁG)
 ezelőtt **PFANHAUSER & Co.**
ALFA-SEPARATOROK (LEFÖLŐZŐ-GÉPEK)
 MINDENMŰ TEJGAZDASÁGI ESZKÖZÖK.
 Tejgazdasági telepek teljes felszerelése.
 * **BUDAPEST** *
 VII. ERZSÉBET-KÖRÚT 45.
 (ROYAL SZÁLLODA)

Gabonáinkat Vetőmagvak

értékesítsük a

legelőnyösebb beszerzése és értékesítése

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél, Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 31. szám.

Szuperfoszfát,

chilisalétrom, kénsavas-káli, kénsavas-ammon
 és egyéb műtrágyaféléket, továbbá

I^a rézgálicz 98-99%

jegecekben és őrölve, valamint egyéb permetező anyagokat legjutányosabban ajánl a

„HUNGÁRIA“

műtrágya, kénsav és vegyi-ipar részvénytársaság
 BUDAPEST, VÁCZI-KÖRÚT 21.